

ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ

Гаврилова О.І.

викладач,

Університет імені Бориса Грінченка

ДРІБНА КЕРАМІЧНА ПЛАСТИКА, ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКОГО МИСЛЕННЯ В НАВЧАННІ ХУДОЖНИКІВ-КЕРАМІСТІВ

У мистецтвознавчій літературі та в художній практиці керамічні скульптурні вироби називають малою пластикою, або скульптурою малих форм. Її художня різноманітність безперервно розвивалась протягом багатьох віків і має давні мистецькі традиції.

В основі робіт сучасних українських художників-кераміків вони продовжують жити, переживаючи трансформації відповідно до сучасних практичних та естетичних потреб суспільства. Для самих художників, мала пластика є привабливою своїми широкими можливостями імпровізації і експерименту.

Створення дрібної скульптурної пластики є одним із найважливіших і найскладніших завдань в процесі навчання художній кераміці. Дрібна керамічна пластика – це вид художньої кераміки, для якого є характерним підпорядкування законам декоративності, серед яких головний – прагнення до узагальнення та психологізму. Серед прикладів, що її яскраво характеризують, можна побачити поруч, речі призначені для використання в повсякденному житті, так і твори мистецтва, що несуть естетичне навантаження, втілюють у собі авторське бачення митця, виражають його душевний стан, емоції. Уособлюють собою рівень мистецтва, масової культури і рівень розвитку людства в цілому.

В програмі навчання художньої кераміки надзвичайно важливим є завдання створення авторської дрібної пластики. Незважаючи на невеликий об'єм роботи в її основі закладаються підвалини для формування важливих принципів рішень глобальних мистецьких завдань, з якими майбутньому митцю доводитиметься повсякчасно стикатись. Зокрема це оригінальність образного та стилістичного рішення та емоційна наповненість твору.

Професійна підготовка майбутніх художників-кераміків буде повноцінною, якщо в структурі обов'язкових завдань буде враховуватись величезний досвід, як традиційних народних форм, так і найкращих зразків творів сучасних художників.

Працюючи з скульптурою малих форм в кераміці, автор, насамперед ставить перед собою мету передати суть своєї ідеї використовуючи

мінімум прийомів. Набагато важче висловити свою думку, свої почуття, без гучних багатослівних промов, при тому застосовуючи звичні, а часом і банальні методи. Але саме тому цілісна, лаконічна у своїй простоті, наповнена глибоких і водночас простих сенсів, керамічна пластика так вражає.

В процесі навчання формується навичка об'ємно-просторового мислення, сприйняття скульптурної форми з усіх точок зору, навичка поєднання гармонійного поєднання декору і поверхні.

Скульптура надає більше можливостей висловлення думки чим зображення на площині. Серед способів сприйняття оточуючого світу, таких, як зір та слух, у виражальних можливостях скульптури додається можливість тактильного відчуття.

Педагогічна мета завдання створення дрібної керамічної скульптури є розвиток здібностей з мобілізації, рефлексії, сформовування знань та креативних особистісних якостей. Із технічних навичок – вивчення пластичних властивостей, які притаманні саме цьому матеріалу.

Однією із розповсюджених помилок, є прирівнювання дрібної керамічної пластики до керамічної іграшки. У творах народних майстрів, закладені ті ж самі принципи декоративності та пластичності, що й мистецькій авторській керамічній пластичній фігурці тварин та людей, птахів, фантастичних істот, свищики та брязкальця) створені для забавляння дітей передають світле ставлення до дійсності і м'який гумор. Проте на відміну від традиційної народної керамічної іграшки давно вийшла за межі декоративно-ужиткового спрямування. Однією із її головних ознак є причетність так само і до більш загальних питань образотворчого мистецтва та дизайну.

Зрозуміло, розглядаючи це питання не можна не зважати на контекст сучасного мистецтва в цілому. На тлі світових інтеграційних тенденцій якому характерно зближення культур різних країн формується її сучасне специфічне обличчя, якому властиве поєднання різноманітних естетичних філософій та мистецьких мов.

Активне використання українськими художниками унікальних властивостей матеріалів, сміливі творчі пошуки та експерименти виявилися надзвичайно важливими для загального історичного процесу та безпосередньо причетними до збереження й розвитку споконвічних традицій. Тривають безперервні експерименти з усіма різновидами матеріалу – шамотною та кам'яною масою, теракотою, емалями, глазурями ангобами, теракотою. Звідси розкутість пластичної форми, її витонченість, асоціативність та метафоричність. Багата фактура керамічної поверхні поєднується з декоруванням багатокольорової палітри полив.

Тепер вона, як і класична скульптура, виконує суто естетичну функцію. Зараз її головним завданням є не просто прикрашати інтер'єри, а бути самодостатньою галуззю образотворчого мистецтва та дизайну, що містить в собі унікальний авторський маніфест.

Саме тому для сучасної художньої кераміки, і зокрема мілкої скульптурної пластики є характерним приділення більшої уваги декоративності, образному змісту, зробити їх естетично привабливими та художньо виразними.

Мистецькій кераміці на відміну від інтер'єрної кераміки, характерна камерність, вона має своє власне самостійне значення і не залежить від оточення. Увага до малої пластики і глядачів і художників зростає з кожним роком. Більшість сучасної керамічної скульптури – ексклюзивна. Саме тому навчання художній кераміці, побудоване з врахуванням специфіки та особливостей традиційного спрямування кераміки та прикладів робіт сучасних художників, дозволить розвинути художній смак, декоративне мислення і художньо-образне сприйняття природи, сформувати здібності і вміння майстра у стилізації, трансформації реалістичних форм у стилізовані декоративні рішення, що необхідні для всебічного розвитку митця. Все багатство художніх мов, що властиві графіці, живопису і скульптурі – знаходять своє втілення і гармонійне поєднання ній. Ця неповторність, притаманна, авторській кераміці особливо приваблива зараз.

Список використаних джерел:

1. Азаренко А.І. За порадою до мистецтва. – К., Рад. школа, 1990. – № 6. – С. 37-38.
2. Від ремесла до творчості. Збірник за редакцією Ю.Г. Легенського. – К., «Техніка», 1990.
3. Гура Л.П., Жоголь Л.Г. Прикрась свій дім. – К., «Техніка», 1990. – 1985. – С. 34.
4. Воронов Н.В. Искусство, рожденное огнем. – М., 1970. – С. 64.
5. Гассанова Н. Кераміка в сучасній архітектурі // Образотворче мистецтво, 1994. – № 10. – С. 24-26.
6. Гошко Ю. Державний музей етнографії та художнього промислу у Львові (до 100-річчя з дня заснування) // НТЕ. – 1974. – № 3. – С. 68-71.
7. Гургула І.В. Нариси з історії українського образотворчого мистецтва. – Львів, «Каменярь». – С. 12.
8. Велігоцька Н. Окраса інтер'єру. Розвиток української кераміки. – К., Мистецтво. – 1986. – № 4. – С. 22-24.
9. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. – С. 12-13.
10. Боголюбов Н.С. Скульптура на заняттях в школьному кружку. – М., 1986. – С. 126.